

Riigikogu majanduskomisjoni istungi protokoll nr 200

Tallinn, Toompea ja videosild

Teisipäev, 9. juuni 2026

Algus 14.00, lõpp 16.30

Juhataja: Marek Reinaas (esimees)

Protokollija: Kiia Väli (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Valdo Randpere (Urve Tiidus asendusliige 1.-2. päevakorrapunktid), Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi

Komisjoni ametnikud: Eve-Ly Kübard (nõunik-sekretariaadijuhataja), Mari Tänav (nõunik)

Puudusid: Jaak Aab ja Õnne Pillak

Kutsutud: Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse ja kiirguse osakonna kiirguse ja tuumaohutuse valdkonna juht Marily Jaska ja õigusosakonna jurist Rene Lauk (1. päevakorrapunkt); Riigikogu liige Valdo Randpere, Kliimaministeeriumi liikuvuse aseksantsler Sander Salmu, teede- ja raudteeosakonna veondus- ja liiklusvaldkonna juht Margus Tähepõld ning Siseministeeriumi korrakaitse ja süüteomenetluse osakonna juhataja Indrek Link (2. päevakorrapunkt); taristuminister Kuldar Leis ja ministri nõunik Mikk Järv (3. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi aseksantsleri kohusetäitja Kerli Kiili ja kliimaosakonna nõunik Annika Varik (4. päevakorrapunkt); Arenguseire Keskuse juhataja Tea Danilov ja ekspert Olavi Miller, Tallinna Tehnikaülikooli rakendusliku mikroökonomieetria professor Kadri Männasoo ja Eesti Panga ökonomist Mari Rell (5. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Vabariigi Valitsuse algatatud tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu (856 SE) teise lugemise ettevalmistamise jätkamine
2. Riigikogu liikmete Valdo Randpere, Madis Timpsoni ja Marek Reinaasi algatatud liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu (835 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Ülevaade riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ elluviimisest taristuministri valdkonnas
4. Euroopa Liidu asjade komisjonile arvamuse andmine: Euroopa Komisjoni rakendusmääruse eelnõu, millega määratakse kindlaks võrdlusaluse muudetud väärtused LHÜde tasuta eraldamiseks ajavahemikul 2026–2030 vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikele 2
5. Konkurentsivõime eksperdikogu ülevaade 2026. a konkurentsivõime raporti vahearuandest
6. Info ja muud küsimused

1. Vabariigi Valitsuse algatatud tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu (856 SE) teise lugemise ettevalmistamise jätkamine

Marek Reinaas tegi ettepaneku täiendada komisjoni istungi päevakorda ja käsitleda esimese päevakorrapunktina tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu (856 SE). Komisjoni eelmisel istungil jäi üles küsimus muudatusettepaneku (ME) nr 3 osas.

Järgnevalt asuti ME-de tutvustamise ja seisukohtade kujundamise juurde.

3. Tega eelnõus järgmised muudatused:

3.1. Muuta eelnõu § 1 lõike 1 sissejuhatav lauseosa ja sõnastada see järgmiselt:

„(1) Käesoleva seadusega reguleeritakse tsiviilotstarbelist:“.

Selgitus: Muudatusega täpsustatakse seaduse reguleerimis- ja kohaldamisala ning sätestatakse, et seadust kohaldatakse üksnes tuumaenergia ja tuumarajatiste tsiviilotstarbelisele kasutamisele. Täpsustus on kooskõlas tuumaohutuse direktiivi kohaldamisalaga ning välistab tõlgenduse, et seadus reguleeriks riigikaitse või sõjalise otstarbega tuumategevust.

3.2. Muuta eelnõu § 9 lõige 1 ja sõnastada see järgmiselt:

„(1) Keelatud on mis tahes tegevus, mis on suunatud tuumarelva, tuumalõhkeseadme või radioaktiivset materjali laiali paiskava vahendi loomisele, arendamisele, valmistamisele, hankimisele, omamisele, kasutamisele või nendele tegevustele kaasaaitamisele, samuti tuumamaterjali või muu radioaktiivse materjali ____ kasutamine nimetatud eesmärkidel.“.

Selgitus: Muudatusega täpsustatakse keelatud tegevuste sõnastust. Senine sõnastus „tuumamaterjali või muu radioaktiivse materjali mis tahes mitterahumeelne kasutamine“ asendatakse kitsama ja õigusselgema sõnastusega, mille kohaselt on keelatud tuumamaterjali või muu radioaktiivse materjali kasutamine nimetatud eesmärkidel (s.o tuumarelva, tuumalõhkeseadme või radioaktiivset materjali laiali paiskava vahendi loomise, arendamise, valmistamise, hankimise, omamise või kasutamise eesmärgil). Muudatus ei kitsenda tuumarelva leviku tõkestamise lepingu ega muude rahvusvaheliste kohustuste täitmist, vaid täpsustab, et tuumaenergia ja -ohutuse seaduse (TEOS) § 9 reguleerib tsiviilotstarbelise tuumaenergia ja tuumamaterjali kasutamise raamistikus tuuma- ja radioaktiivse materjali kõrvaesuunamise keeldu relvastusega seotud eesmärkidel. Muudatus väldib tõlgendust, nagu reguleeriks TEOS üldiselt riigikaitse või liitlaste kaitsekoostööd, mis ei ole käesoleva seaduse reguleerimise.

Paragrahvi 9 lõige 1 seega ei reguleeri sõjalist kasutust, vaid on vajalik tsiviilkäibes oleva tuuma- või radioaktiivse materjali pahatahtliku väärkasutuse vältimiseks. Norm sulgeb võimaliku lünga olukorras, kus tsiviilkasutuses olnud allikat või materjali püütakse kasutada tuumarelva, tuumalõhkeseadme või radioaktiivset materjali laiali paiskava vahendi eesmärgil. „Kaasaaitamise“ eraldi nimetamine on põhjendatud tuumajulgeoleku vaatest, sest sellise sündmuse risk võib realiseeruda mitte ainult lõppteo toimepanija kaudu, vaid ka isiku kaudu, kes võimaldab ligipääsu, edastab tundlikku teavet, annab tehnilist abi, varjab tegevust või muul viisil loob tingimused keelatud teo toimepanemiseks. Sarnane lähenemine on ka keskkonnakuritegude direktiivis (EL) 2024/1203, mille artikkel 5 kohustab liikmesriike tagama, et keskkonnakuritegudele kihutamine (sh kiirgusallikatega seonduv) ja nende toimepanemisele kaasaaitamine oleks karistatav.

3.3. Jätta välja eelnõu § 10 lõige 1, muutes vastavalt järgmiste lõigete numeratsiooni.

Väljajätav tekst:

„(1) Tuumaenergiat ja tuumamaterjali tohib kasutada ainult rahumeelsetel eesmärkidel vastavuses rahvusvaheliste lepingutega, mille Eesti Vabariik on ratifitseerinud või heaks kiitnud.“.

Selgitus: Seaduse reguleerimis- ja kohaldamisalas tehtud muudatus on piisav viitamaks

seaduse tsiviilotstarbelisele eesmärgile ning § 10 lõige 1 täpsustus rahvusvaheliste lepingute osas ei vaja eraldi rõhutamist.

Majanduskomisjon

Rene Kokk küsis, kas ettepanekut arutati ka Eesti Kaitseväega.

Marily Jaska vastas, et ettepaneku sõnastust arutati Kaitseministeeriumiga, kes sõnastuse oma valitsemisalas kooskõlastas.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Kristina Šmigun-Vähi).

7. Teha eelnõus järgmised muudatused:

7.1. Täiendada eelnõu § 20 lõiget 5 teise lausega järgmises sõnastuses:

„Tähtaeg peatub käesoleva seaduse § 21 lõikes 5 nimetatud Riigikogu otsuse menetlemise ajaks.“.

7.2. Muuta eelnõu § 21 lõige 3 ja sõnastada see järgmiselt:

„(3) Kui pädev asutus on menetluse tulemusel veendunud, et võimalik on teha positiivne eelhindangu otsus, siis ta esitab eelhindangu otsuse eelnõu Vabariigi Valitsusele _____.“.

7.3. Täiendada eelnõu § 21 lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Vabariigi Valitsus esitab Riigikogule käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud otsuse eelnõu kohta seisukoha Riigikogu otsuse eelnõuna 60 päeva jooksul eelhindangu otsuse eelnõu saamisest arvates.“

„(5) Riigikogu võtab vastu otsuse Vabariigi Valitsuse seisukoha heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise kohta.“.

7.4. Jätta välja eelnõu § 22 lõike 1 punktist 8 lauseosa „ja Vabariigi Valitsus on andnud seisukoha“.

7.5. Täiendada eelnõu § 22 lõiget 1 punktiga 9, muutes vastavalt järgmise punkti numeratsiooni, järgmises sõnastuses:

„9) Riigikogu on otsusega Vabariigi Valitsuse seisukoha eelhindangu otsuse eelnõu kohta heaks kiitnud.“.

7.6. Täiendada eelnõu § 23 lõiget 1 punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) Riigikogu jätab heaks kiitmata Vabariigi Valitsuse seisukoha eelhindangu otsuse eelnõu kohta.“.

Selgitus: Paragrahvi 20 lõiget 5 täiendatakse selliselt, et eelhindangu otsuse tegemiseks ette nähtud tähtaja kulgemine peatub Riigikogu menetluse ajaks. Muudatus on vajalik seoses Riigikogu kaasamisega eelhindangu menetlusse. Kuna positiivse eelhindangu andmise üheks eelduseks on Riigikogu heakskiitev otsus, ei ole pädeval asutusel võimalik teha lõplikku eelhindangu otsust enne Riigikogu menetluse lõppemist. Tähtaja kulgemise peatamine väldib olukorda, kus pädevale asutusele kehtestatud menetlustähtaeg sõltuks asjaoludest, mis ei ole tema kontrolli all.

Paragrahvi 21 lõikes 3 sätestatakse pädeva asutuse kohustus esitada eelhindangu otsuse eelnõu Vabariigi Valitsusele üksnes juhul, kui pädev asutus on menetluse tulemusel jõudnud järeldusele, et eelhindangu otsuse eelnõu võib olla positiivne. Sätte eesmärk on eristada olukordi, kus otsustuspädevus jääb pädevale asutusele, olukordadest, kus otsustusse kaasatakse Vabariigi Valitsus ja Riigikogu. Kui pädev asutus jõuab menetluses järeldusele, et

positiivse eel hinnangu andmise eeldused ei ole täidetud, teeb pädev asutus negatiivse otsuse kehtiva pädevusjaotuse kohaselt ise ning sellist otsust ei ole põhjendatud esitada Vabariigi Valitsusele ega Riigikogule. Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu kaasamine on seega ette nähtud üksnes sellises menetlusetapis, kus pädeva asutuse erialase hinnangu kohaselt ei esine välistavaid asjaolusid ning küsimus on positiivse eel hinnangu andmise võimalikkuses.

Paragrahvi 21 lõikes 4 sätestatakse Vabariigi Valitsuse roll pädeva asutuse eel hinnangu otsuse eelnõu alusel seisukoha kujundamisel. Vabariigi Valitsus ei tegutse üksnes pädeva asutuse eelnõu edastajana, vaid kujundab pädeva asutuse esitatud eel hinnangu otsuse eelnõu ja selle põhjenduste alusel oma seisukoha. Vabariigi Valitsuse seisukoht vormistatakse Riigikogule esitatava Riigikogu otsuse eelnõuna. Selline sõnastus tagab menetluse selguse: pädev asutus koostab eel hinnangu otsuse eelnõu, Vabariigi Valitsus kujundab selle alusel poliitilis-valitsusliku seisukoha ning Riigikogu otsustab Vabariigi Valitsuse seisukoha heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise. Lõikes sätestatakse ka 60-päevane tähtaeg, mille jooksul Vabariigi Valitsus peab esitama Riigikogule vastava otsuse eelnõu. Tähtaja kehtestamise eesmärk on vältida menetluse põhjendamatut venimist ning tagada õigusselgus nii pädevale asutusele, arendajale kui ka teistele menetlusosalistele.

Paragrahvi 21 lõikes 5 sätestatakse Riigikogu pädevus võtta vastu otsus Vabariigi Valitsuse seisukoha heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise kohta. Riigikogu otsus ei asenda pädeva asutuse tehtavat erialast, tehnilist, ohutuslikku ega keskkonnavalast hindamist. Need kriteeriumid hinnatakse läbi pädeva asutuse menetluses. Riigikogu roll on anda Vabariigi Valitsuse seisukohale poliitilise tasandi hinnang. Riigikogu ei hinda uuesti pädeva asutuse poolt juba tuvastatud asjaolusid, vaid otsustab, kas Vabariigi Valitsuse kujundatud seisukoht on laiemast riiklikust ja poliitilisest vaatest aktsepteeritav. Eelkõige võiks Riigikogu lähtuda energia-, julgeoleku- või keskkonnapoliitika kaalutlustest. Energiapoliitilised kaalutlused võivad puudutada näiteks riigi pikaajalist energiavarustuskindlust, energiasüsteemi arengusuundi ja tuumaenergia kasutamisega seotud strateegilisi valikuid. Julgeolekupoliitilised kaalutlused võivad puudutada riigi julgeoleku, toimepidevuse, kriisikindluse ja strateegilise taristu kaitsega seotud aspekte. Keskkonnapoliitilised kaalutlused võivad puudutada eelkõige lõppladustuspaiga rajamise ja pikaajalise kasutamisega seotud laiemaid keskkonnapoliitilisi valikuid, arvestades, et konkreetne keskkonnavalane ja ohutusalane hindamine toimub pädeva asutuse menetluses.

Paragrahvi 22 lõike 1 punktiga 9 sätestatakse pädeva asutuse positiivse eel hinnangu ühe tingimusena, et Riigikogu on Vabariigi Valitsuse seisukoha eel hinnangu otsuse eelnõu kohta heaks kiitnud. Juhul, kui Riigikogu oma otsusega otsustab Vabariigi Valitsuse seisukoha eel hinnangu otsuse eelnõu kohta jätta heaks kiitmata, siis pädev asutus positiivset eel hinnangut anda ei saa.

Paragrahvi 23 lõike 1 punktiga 4 sätestatakse, et pädeva asutuse poolt positiivse eel hinnangu andmisest keeldumise aluseks on muuhulgas see, kui Riigikogu jätab heaks kiitmata Vabariigi Valitsuse seisukoha eel hinnangu otsuse eelnõu kohta.

Majanduskomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Kristina Šmigun-Vähi).

2. Riigikogu liikmete Valdo Randpere, Madis Timpsoni ja Marek Reinaasi algatatud liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu (835 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Marek Reinaas sõnas, et Riigikogu liikmed Valdo Randpere, Madis Timpson ja Marek Reinaas algatasid eelnõu 835 SE 26. veebruaril 2026. a. Vabariigi Valitsus arutas eelnõu 2. aprillil toimunud istungil ning otsustas eelnõu toetada. Majanduskomisjon arutas eelnõu enda 21. aprillil toimunud istungil. Eelnõu kohta esitasid arvamuse mitmed huvirühmad, kellest osad toetasid eelnõu ja osad ei toetanud. Eelnõu esimene lugemine toimus 6. mail. Eelnõule esitatud ettepanekute ja arvamuste arutamiseks toimus majanduskomisjoni töörühma koosolek 1. juunil, kus osalesid eelnõu algataja esindaja ja Kliimaministeeriumi (KLIM),

Siseministeeriumi (SiM), Transpordiameti ning Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) esindajad.

Järgnevalt asuti ME-de tutvustamise ja seisukohtade kujundamise juurde.

1. Teha eelnõus järgmised muudatused:

1.1. Muuta eelnõu pealkiri ja sõnastada see järgmiselt:

„Liiklusseaduse täiendamise seadus“.

***Selgitus:** Eelnõu viiakse kooskõlla Riigikogus menetletavate eelnõude normitehnika eeskirja § 35 lõikega 4, mille kohaselt pealkirjastatakse eelnõu seaduse täiendamise seadusena, kui tehtav muudatus seisneb üksnes seaduse täiendamises.*

1.2. Täiendada eelnõu §-ga 1 ja sissejuhatava lauseosaga ning sõnastada need järgmiselt:

„§ 1. Liiklusseaduse täiendamine

Liiklusseaduse § 199 täiendatakse lõigetega 1³-1⁵ järgmises sõnastuses:“.

***Selgitus:** Kuna eelnõuga nähakse ette seaduse jõustumise aeg lisatakse eelnõusse § 1 (ME nr 1.2), millega täiendatakse liiklusseadust ning § 2 (ME nr 2) seaduse jõustumise aja sätestamiseks.*

Liiklusseaduse § 199 täiendatakse ka uue lõikega 1⁵ (vt ME nr 1.3).

1.3. Muuta eelnõu tekst ja sõnastada see järgmiselt:

„Liiklusseaduse § 199 täiendatakse lõigetega 1³-1⁵ järgmises sõnastuses:

(1³) Teisaldatava automaatse liiklusjärelvalve süsteemi kasutamisel sõidukiiruse mõõtmiseks paigaldab liiklusjärelvalve teostaja enne kiirusmõõtuuri asukohta _____ automaatkontrolli osutusmärgi:

1) väljaspool asulat 300 kuni 500 meetri kaugusele _____;

2) asulas 150 kuni 300 meetri kaugusele _____.

(1⁴) Kui automaatse liiklusjärelvalve süsteemi kasutamisel sõidukiiruse mõõtmiseks on rikutud käesoleva paragrahvi lõikes 1³ sätestatud nõudeid, on kiirusemõõtmise tulemus kehtetu.

(1⁵) Käesoleva paragrahvi lõikes 1³ nimetatud osutusmärgi paigaldamise täpsemad nõuded kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.“.

***Selgitus:** Liiklusseaduse § 199 lisatava lõike 1³ sõnastust täpsustatakse ning lisatakse täiendus, mille kohaselt kohaldatakse sätet teisaldatava automaatse liiklusjärelvalve süsteemi kasutamisel. Eelnõuga ei muudeta statsionaarsete kiirusmõõturite automaatkontrolli osutusmärkidega seonduvat.*

Lisaks muudetakse lõike 1³ sõnastust ning võetakse sättest välja sõnad „liiklejatele selgelt nähtav“. Automaatkontrolli osutusmärk on liiklusmärk, liiklusmärgid paigaldatakse viisil, et need oleksid liiklejatele nähtavad. Seepärast puudub vajadus seaduses liiklusmärgi nähtavuse küsimust reguleerida.

Eelnõuga lisatakse liiklusseaduse § 199 lõige 1⁵, mis sätestab Vabariigi Valitsusele volitusnormi osutusmärgi paigaldamise täpsemate nõuete kehtestamiseks. Liiklusseaduse § 199 lõike 7 alusel on Vabariigi Valitsuse 16.06.2011. a määrusega nr 78 kehtestatud nõuded kiirusmõõtuuri ja kiirusmõõtesüsteemi mõõteprotseduurile ja mõõtetulemuste töötlemisele. Lähtudes § 199 lõigete 1³ ja 1⁴ sõnastusest, täiendatakse lõike 1⁵ alusel

nimetatud valitsuse määruse § 3 (Sõidukiiruse mõõtmise üldnõuded) selliselt, et kehtestatakse nõuded teiseldatava automaatse liiklusjärelvalve süsteemiga kiiruse mõõtmisel liiklusemärgi 559b paigalduskaugustele. Samuti täiendatakse määruse § 14 (Mõõtekoha valik ning seadme paigaldamine ja mõõtmiseks ettevalmistamine) kohustusega märkida mõõtesüsteemi paigaldamise protokollis liiklusemärgi 559b asukoha koordinaadid.

Majanduskomisjon

Tõnis Mölder märkis, et tavapärane praktika on, et kui seaduse muutmise käib kaasas ka mõne määruse muutmine, siis on võimalik sellega tutvuda. Praegusel juhul toimub seadusemuudatuse menetlemine kiiremini, kui määruse muutmine, siis ehkki see on komisjonil istungite vaba periood, palus ta määruse kavandi valmimisel edastada see ka komisjoni liikmetele tutvumiseks ja vajadusel täiendamiseks.

Indrek Link sõnas, et peale komisjoni töörühma koosolekut tegi SiM ettepaneku sõnastada liikluseaduses täpsemalt see, et liiklusjärelvalve paigaldaja võib osutusmärgi paigaldada. Kehtivas liikluseaduses puudub selge volitus PPA-le liiklusemärkide paigaldamiseks. Liiklusemärgi võib paigaldada teeomanik, tee ehitamisel tee-ehitaja või teatud juhtudel eratee omanik.

Tõnis Mölder palus eelnevalt öeldut täpsustada – nt ajutisi liiklusepiiranguid puudutavaid märke peaks PPA saama paigaldada.

Indrek Link sõnas, et küsimus toodi esile õigusselguse tagamise eesmärgil. Osadel juhtudel on märke paigaldatud. Üldiste liiklusepiirangute kontekstis tellib PPA teenuse sisse. Samuti tegutsetakse korrakaitseaduse alusel. Nt puhumisreidid põhinevad ohuprognosidel, kus kasutatakse erinevaid meetmeid. Käesoleval juhul on tegemist liiklusjärelvalvega, mille puhul peab teatud juhtudel osutusmärgi paigaldama. Kui ühes seaduses on vastav volitus ette nähtud, siis teises see puudub. SiM ei oleks seda küsimust tõstatanud, kui praktikud ise poleks sellele tähelepanu juhtinud. Soovitakse vältida olukorda, kus norm küll kehtestatakse, kuid seejärel tekivad vaidlused selle üle, millisel õiguslikul alusel PPA osutusmärgi paigaldas.

Valdo Randpere lausus, et ühest küljest on eelnevalt viidatud murekoht arusaadav, aga aastatel 2019–2022 oli PPA-l võimalus märke paigaldada. Peale seda perioodi ei ole seadust muudetud.

Tõnis Mölder toetas V. Randpere põhimõtet, aga märkis, et seadusandja saab alati seadusi täpsustada. Kui SiM-i esindaja toodud ettepanek tagaks täies mahus õigusselguse ja kindluse osutusmärkide paigaldamise kohta, siis tasuks täiendus seadusesse lisada.

Eve-Ly Kübard küsis, kui valitsusele antakse pädevus täpsustada osutusmärgi paigaldamise nõudeid, siis kas täpsustus tasuks lisada valitsuse määrusesse. Tekib küsimus, et kui sätestada märgi paigaldajana ainult PPA, siis kas tekib vastuolu juhtudel, kui tee omanik on kohalik omavalitsus (KOV).

Indrek Link vastas, et ettepanek on ME-d täpsustada mõistega „liiklusjärelvalve teostaja“. Teatud juhtudel teostab liiklusjärelvalvet ka KOV, nt automaatsete kaamerate paigaldamisel. Täiendus looks õigusselguse.

Arutelu tulemusel otsustati täiendada ME nr 1.3. osa „(1³) Teisaldatava automaatse liiklusjärelevalve süsteemi kasutamisel sõidukiiruse mõõtmiseks paigaldatakse enne kiirusmõõduri asukohta _____ automaatkontrolli osutusmärk:“ järgnevalt: „(1³) Teisaldatava automaatse liiklusjärelevalve süsteemi kasutamisel sõidukiiruse mõõtmiseks paigaldab liiklusjärelevalve teostaja enne kiirusmõõduri asukohta _____ automaatkontrolli osutusmärgi:“.

Kristina Šmigun-Vähi küsis, kuidas muuta inimeste suhtumist nii, et PPA-d nähakse suunajana, mitte karistajana.

Indrek Link vastas, et tema hinnangul keskendutakse praegu võib-olla liigselt kitsalt kiiruskaamerate temaatikale, mille käsitluses võib jääda mulje, justkui oleks PPA ainult karistaja rollis. Usaldusväärse uuringud näitavad, et PPA on Eestis üks enim usaldatud institutsioone. Varasematel aruteludel on PPA esindaja selgitanud nii ameti tegevusi kui ka taktika muutusi. Suundumus on liikumas karistusmeetmetelt suurema rõhu asetamisele noomimisele ja hoiatamisele. Rakendatud on erinevaid meetmeid ning viimase aasta kogemuse põhjal on viidatud ka liiklusolukorra paranemisele. Ühe võimaliku lahendusena on toodud sekkumiskünnise tõstmist. Sel teemal seisavad arutelud ees. Nt kui enamik kiiruseületamisi jääb vahemikku 3–5 km/h, on arutelukoht, et kas sekkumiskünnist tasuks tõsta alates 6 km/h-le.

Tõnis Mölder palus täpsustada, mis hetkel võidakse jõuda sekkumiskünnise muutmiseni.

Indrek Link vastas, et SiM on teemat KLIM-iga arutanud. Tehtud on ettepanek arutada teemat järgmisel nädalal Vabariigi Valitsuse liikluskomisjonis, kuhu kuuluvad erinevad osapooled. Ühe mõttekohana on esile kerkinud see, et sekkumiskünnist ei tasuks võib-olla tõsta ühtlaselt kõigis liikluskeskkondades. Nt linnakeskustes, nagu nt Tallinnas, kus on teada, et iga täiendav km/h kiiruseületamine suurendab oluliselt fataalsete tagajärgede riski, ei pruugi see olla asjakohane. Teisalt tõstatub küsimus, miks nt Liivalaia tänaval on kehtestatud kiiruspiirang 40 km/h, kuid praktikas aktsepteeritakse suuremat kiirust. Seega on erinevaid arutelukohti, mis vajavad mõtestamist.

Marek Reinaas sõnas, et tema hinnangul on majanduskomisjoni mitmed liikmed valmis andma edasistele aruteludele kaasa soovitus suurendada sekkumiskünnist 6 km/h peale.

Marek Reinaas soovitas ühtlustada kiirusepiirangud. Nt Tallinna linnavalitsus arutab piirkiiruse suurendamist Pirita teel 70 km/h. Loodetavasti toetab seda ettepanekut ka SiM.

Reili Rand märkis, et kuna ta ei toeta arutatavat eelnõu, mistõttu ei soovi ta osaleda ka eelnõule esitatud ME-de hääletamisel.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (muudatusettepaneku poolt 8: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 0; erapooletuid 0; ei hääletanud 1: Reili Rand).

2. Täiendada eelnõu §-ga 2 ja sõnastada see järgmiselt:

„§ 2. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2026. aasta 1. augustil.“

Selgitus: Seaduse jõustumisnormi kavandamisel on arvestatud vajadusega täiendada Vabariigi Valitsuse 16.06.2011. a määrust nr 78 „Nõuded kiirusmõõtuuri ja kiirusmõõtesüsteemi mõõteprotseduurile ning mõõtetulemuste töötlemisele“. Üleminekuajaks on vajalik ka Politsei- ja Piirivalveameti infosüsteemis muudatuste tegemiseks. Selleks, et lisaks kiiruskaamera asukohale saaks hoiatusmenetluse infosüsteemi HIS kanda ka osutusmärgi asukoha (koordinaadid), mis kantakse edasi trahviteatele, on vaja teha infosüsteemi arendused.

Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse hinnangul kujuneb arendustööde maksumuseks kuni 47 000 eurot.

Majanduskomisjon

Tõnis Mölder küsis, kas eelnõu algatajad kaalusid seadusemuudatuse jõustumist varasemal ajahetkel.

Valdo Randpere vastas, et kaaluti seaduse jõustumist ka tavapärasel korral, mis tähendaks jõustumist juuli keskelt. Siiski leiti, et Vabariigi Valitsuse määruse koostamiseks on vaja aega arvestada, mistõttu otsustati määrata, et seadus jõustub selle aasta 1. augustil.

Tõnis Mölder palus selgitada, mida täpselt olemasolevas määruses muudetakse, et selle ettevalmistamine kestab ligi poolteist kuud.

Indrek Link selgitas, et arutatavate muudatuste vaates ei ole vaja määrust palju muuta. Määrusesse peab lisama, kuhu ja kuidas saab PPA osutusmärke paigaldada. Oluline on arvestada, et muudetud määruse kooskõlastamisring kestab kümme tööpäeva, peale mida peab seda käsitlema enda istungil ka valitsus. Lisaks tasuks arvestada ka seda, et tegemist on SiM-i ja PPA jaoks planeerimata ülesandega, mida peab täitma olemasoleva ressursiga muude ülesannete kõrvalt. Peale komisjoni töörühma koosolekut palus SiM muudatuste jõustumiseks pikemat tähtaega, kuna sel juhul oleks võimalik teha andmebaaside arendused, mis võimaldaksid infosüsteemidesse kanda osutusmärgi asukoha koordinaadid. Sel juhul kanduksid koordinaadid trahviteatele.

Mart Maastik palus selgitada plaanitava infosüsteemide arendustööde suurt maksumust.

Indrek Link vastas, et tegemist on SiM-i infotehnoloogia- ja arenduskeskuse esialgse kalkulatsiooniga, mis on indikatiivne. Arendustööd puudutavad rohkem seda, et osutusmärgi asukoha koordinaadid kanduksid automaatselt trahviteatele.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (muudatusettepaneku poolt 8: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 0; erapooletuid 0; ei hääletanud 1: Reili Rand).

Otsustati:

2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 15.06.2026 (konsensus: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Kristina Šmigun-Vähi).

2.2. Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (poolt 8: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 1: Reili Rand; erapooletuid 0).

2.3. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 17.06.2026 (konsensus: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Kristina

Šmigun-Vähi).

3. Ülevaade riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ elluviimisest taristuministri valdkonnas

Kuldar Leis andis ülevaate riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ elluviimisest taristuministri valdkonnas. Ta tõi välja kaheksa valdkonda: Rail Balticu projekt, investeeringud teedehitusse, jäätmereform, kortermajade renoveerimine ja eluasemelaenude kättesaadavus, investeeringud olemasolevatesse raudteelõikudesse ja nende elektri-fitseerimine, väis- ja siseriiklikud lennuühendused, merendus (laevanduse pakett koos laevaregistrite reformiga, laevade ümberehituse meede, viienda parvlaeva ehitamine suursaarte vahelisele liinile) ning veeteenuse hind ja investeeringute vajadus toimiva veesüsteemi tagamiseks.

Mart Maastik sõnas, et Kuressaare-Tallinna lennuliinil tõsteti hiljuti oluliselt piletihindu, mille tulemusel vähenes reisijate arv. Sellest ei võida riik midagi, mistõttu küsis ta, kas on arutatud piletihindu langetada, et rohkem inimesed kasutaksid teenust. Lisaks palus M. Maastik selgitada, mis mahus teid plaanitakse Saaremaal mustkate alla viia.

Kuldar Leis vastas, et lennupiletite teema kuulub Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi haldusalasse. Tema hinnangul tasuks siiski küsimust regionaal-ja põllumajandusministriga käsitleda ja ehk tasuks piletite vallas teha erisus kohalikele inimestele. K. Leis ei osanud konkreetselt Saaremaa kohta täpset teemahtu välja tuua, aga riigiteede teehoiukavas 2026–2029 on maakondade kaupa leitav info, mis mahus ja tüüpi teedel ehitustöid tehakse. Teede arendamine sõltub erinevatest teguritest, nagu nt teel ööpäevas liikuvate sõidukite arvust.

Urve Tiidus palus selgitada, mis mehhanismide kaudu plaanitakse toetada korterelamute renoveerimist piirkondades, mis ei asu Tallinnas, Pärnus ega Tartus.

Kuldar Leis vastas, et küsimusele ei ole ühte lühidat vastust. Üldine arengutrend on, et inimesed kolivad suurematesse keskustesse. Tänapäevaks on Tallinn suures osas juba välja arendatud ning uute elamute rajamise võimalused on piiratud. Samas on Tallinnas planeerimisprotsessid ajamahukad – sageli võivad need kesta ligikaudu kaheksa aastat –, mis omakorda pidurdab ehitustegevust. Ministeerium on seda arutanud arendajate ja ehitajatega. Nende hinnangul on oluline erinevus, kas planeeringuprotsess kestab kaks või kaheksa aastat, ning see kajastub lõpphinnas. Suuremates linnades kujunebki probleemiks kõrge hinnatase, mida mõjutavad aeglased ja bürokraatlikud menetlused. Samas ei liigu inimesed reeglina kaugematesse piirkondadesse, vaid jäävad linna kuldsele ringi. See omakorda tekitab liikuvusprobleeme eeskätt seetõttu, et omavalitsustevaheline koostöö ei ole alati piisavalt tõhus ning tiptundidel ületab pendelränne olemasoleva taristu läbilaskevõime. Seetõttu peab ministeerium vajalikuks rakendada meetmeid, mis soodustaksid elamuarendust ühtlasemalt kogu Eestis. Ühe pikaajalise lahendusena nähakse koostööd Euroopa Investeerimispankaga, kellel on kogemus üürielamuprojektide rahastamisel mitmes Euroopa riigis. Sellise mudeli puhul ei jää rahastamise ega korraldamise roll riigile ega kohalikele omavalitsustele, vaid pank pakub arendajatele pikaajalist ja soodsat finantseerimist. Seeläbi toetatakse üüripindade rajamist nt maakonnakeskustesse, kus täna valitseb just üüripindade puudus. Hetkel on käimas analüüsifaas, mille käigus selgitatakse välja Eesti jaoks kõige sobivam lahendus.

Urve Tiidus sõnas, et tekkimas on juba hõbedase ringi termin, kus intensiivne investeerimine

ja ehitamine on laienenud, nagu nt Keila piirkonnas. U. Tiidus, küsis kas on paika pandud numbriline eesmärk, et kui palju uusi kortermaju ehitatakse väljapoole Tallinna, Tartut ja Pärnut.

Kuldar Leis vastas, et sellist numbrilist eesmärki ei ole seatud, aga sellise eesmärgi seadmine on hea mõte. Tõenäoliselt tasuks piirkonniti seada erinevad eesmärgid, kuna piirkonniti on juba praegu olukord erinev.

Rene Kokk küsis, kas ministeerium plaanib keelata ühisveevärgita majade müümise.

Kuldar Leis vastas, et küsimus põrkub ajakirjanikele suunatud tutvustusüritusest, mille põhjal ilmus ajalehes Postimees artikkel, kus pealkirjas märgiti, et selliste majade müük piiratakse. Üritusel tutvustati väljatöötamiskavatsust, mis koondab erinevaid ideid ja võimalikke meetmeid. Selle eesmärk on koguda eri osapooltelt tagasisidet, et hinnata kavandataivate lahenduste mõju ning otsustada, milliste sammudega on põhjendatud edasi liikuda. Teema tõstatumine on seotud eelkõige olukorraga maapiirkondades, kus on rajatud ühisveevärgi taristu, kuid liitumisaktiivsus on madal. Nt 50 elamuga piirkonnas on liitunud vähem kui pooled. Tekib olukord, kus liitunud tarbijad katavad ka nende osa kuludest, kelle jaoks süsteem algselt rajati, kuid kes ei ole sellega liitunud. Sellest tulenevalt otsitakse lahendusi, mis soodustaksid ühisveevärgiga liitumist nende kinnistute puhul, mille vahetus läheduses taristu olemas on. Ühe võimaliku lahendusena on arutelu käigus tõstatatud ettepanek, et kinnisvara omaniku vahetumise korral tekiks uuel omanikul kohustus süsteemiga liituda. Tegemist on üksnes ühe võimaliku käsitlemisega väljatöötamiskavatsuse raames ning lõplikud lahendused alles selguvad. Eesmärk on tagada, et piirkondades, kuhu on toetusvahendite abil loodud liitumisvõimekus, võetaks see ka tegelikkuses kasutusele.

Aleksei Jevgrafov märkis, et riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ tutvustamisel tasuks kasutada nt ettekannet, kuna sel juhul on lihtsam jälgida teemasid, mida arengustrateegia edendamisel olulisteks peetakse. A. Jevgrafov palus täpsustada öeldut, et kui Rail Balticu projektis teised riigid muudavad oma plaane, siis ka Eesti saab teha muudatusi. Samas kuidas see võimalik on, kui ehitus juba toimub ja lepingud on sõlmitud.

Kuldar Leis vastas, et Eestil on sõlmitud kaks alliansslepingut. Tallinn–Pärnu lõigul on ehitus edenenu kiires tempos. Ehitustegevust on korraldatud suunaga põhjast lõunasse. Esimeses pooles ei ole ette nähtud muudatusi, kuna projekt on jõudnud juba ehitusetappi. Teine allianssleping hõlmab Pärnust lõunasse jäävat lõiku, kus hetkel käib projekteerimisfaas. Selles etapis on võimalik tööde tempot kohandada, sh vajadusel seda aeglustada. Sellist otsust ei ole tehtud, vaid edasised sammud sõltuvad Läti ametlikust seisukohast, eelkõige seoses projekti tähtaegadega. Eesti vaates on olukord hea – olemas on võimalus Pärnust lõunasse jääva lõigu ajakava vajadusel ümber hinnata, kuid käesoleval hetkel ei ole selleks muudatusi algatatud.

Aleksei Jevgrafov küsis Ida-Virumaa kontekstis eluasemefondi renoveerimise kohta, et 10% suuruse omafinantseeringu korral on inimesed siiski olnud pigem ettevaatlikud laenukohustuse võtmise suhtes – milliseid lahendusi oleks võimalik pakkuda, et suurendada elanike kindlustunnet ja toetada nende valmisolekut renoveerimisotsuste tegemisel.

Kuldar Leis vastas, et kui ülejäänud Eestis on eluasemete renoveerimise toetusmäär jäänud üldjuhul 30–50% vahele, siis Ida-Virumaal on pakutud oluliselt kõrgemat toetust, kuid sellest

hoolimata ei ole renoveerimisaktiivsus olnud suur. Võimalike lahendustena võib esile tuua kaks suunda. Esiteks on varasemates aruteludes tõstatatud, et Narva linn võiks võtta tööle nõustaja, kes tegeleks järjepidevalt korteriühistute juhtide nõustamise ja toetamisega. Osades piirkondades täidavad sellist rolli erafirmad, kes külastavad korteriühistuid ja nõustavad neid renoveerimise vallas. Teiseks on arutatud kogemusõpet ja parimate praktikate vahetamist. Korteriühistute juhid külastaksid teisi omavalitsusi, kus renoveerimisprotsess on olnud edukas, ja saaksid õppida nende kogemustest.

4. Euroopa Liidu asjade komisjonile arvamuse andmine: Euroopa Komisjoni rakendusmääruse eelnõu, millega määratakse kindlaks võrdlusaluse muudetud väärtused LHÜde tasuta eraldamiseks ajavahemikul 2026–2030 vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikele 2

Kerli Kiili sõnas, et Euroopa Komisjon (EK) esitas Euroopa Liidu (EL) heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) kuuluvatele käitistele tasuta eraldatavate lubatud heitkoguste ühikute jaotuse ajakohastamise ettepaneku aastateks 2026–2030. Tegemist ei ole uue aspektiga, vaid HKS-i direktiivist tuleneva korralise võrdlusaluste ülevaatamisega. Praegu ei muudeta HKS-i direktiivi ennast, vaid EK teeb otsuse direktiivi alusel antava rakendusmäärusega. HKS-i ülevaatamine algatatakse eraldi protsessina 2026. a suvel. Hetkel arutatava punkti osas on Eesti seisukohal, et oluline on ettevõtete toetamine. Praegu kavandatud tasuta ühikute koguste vähendamise tempo on mitmes sektoris võib-olla liiga kiire. Vajalik on arvestada maailmas toimuvaid kriise. Oluline on tagada dekarboniseerimise elluviimine, kuid samavõrd tähtis on, et ettevõtetel säiliks piisav võimekus investeeringute tegemiseks, et tagada enda konkurentsivõime. Seega on siinkohal oluline laia pildi hindamine. K. Kiili lisas, et hetkel ei ole teada, kas ettevõtetele on võimalik arutatava rakendusmääruse kaudu teha täiendavaid leevendusi, mida Eesti iseenesest toetab. Kui ei tulda välja täiendavate leevendustega, siis Eesti leiab, et EK peaks tegema avalduse, et HKS-i direktiivi suvise ülevaatamise käigus tegeletakse selle küsimusega. Aruteludes on märku antud, et EK tasandil on probleemi teadvustatud. Tuuakse välja, et rakendusmäärus on vahelahendus, et tasuta ühikute eraldamine saaks jätkuda ka edaspidi kindlaks määratud ajaperioodil. Kui kokkulepet ei saavutata, siis protsess lükkub edasi, aga ettevõtted on huvitatud tasuta ühikute saamisest. Sel teemal on Eesti koos Prantsusmaa, Saksamaa ja Hispaaniaga esitanud ka ühise pöördumise.

Urve Tiidus sõnas, et HKS-i on palju kritiseeritud. U. Tiidus palus selgitada, mida ühikute eraldamise protsessi leevendamine praktikas tähendab.

Annika Varik selgitas, et EK president on tasuta ühikute eraldamise leevendamise vallas öelnud, et kui kehtiv ettepanek näeb ette ettevõtetele jagatavate tasuta ühikute vähenemist alates 2026. aastast, siis ollakse valmis vähendamise tempot üle vaatama. Kui küsimus puudutab HKS-i leevendamist, siis selles osas näib valitsevat üksmeel, et ühiku hind peaks olema paremini prognoositav, vältimaks olukordi, kus hind tõuseb järsult väga kõrgele tasemele ning mõjutab seejärel oluliselt turuhindu, kuna ettevõtted kannavad selle kulu osaliselt edasi lõpptoodete hindadesse. Loodetavasti leitakse tee lihtsustamise suunas. Ettevõtetele tekitab süsteem halduskoormust. Kuigi esimeses kauplemisüsteemis määratletud käitised on toonud välja, et nad on süsteemiga valdavalt kohanenud, siis nenditakse, et on võimalusi aruandluse lihtsustamiseks ja protsesside muutmiseks nende jaoks vähem koormavaks.

Kerli Kiili lisas, et leevenduste aspekt puudutas tasuta ühikuid ja EK tasandil on toodud välja, et ühikute arvutusskeem vaadatakse üle.

Mart Maastik märkis, et tundub, et ei ole lootust, et EL oleks valmis HKS-i kiireid muudatusi sisse viima. See kõik mõjutab EL-i ettevõtete konkurentsivõimet. M. Maastik palus selgitada tasuta ühikute eraldamise süsteemi.

Annika Varik vastas, et HKS toimib selliselt, et EL-i tasandil määratakse igaks konkreetseks aastaks kindel kogus ühikuid ehk lubatud CO₂ heite maht. Need ühikud jagunevad kaheks. Ligikaudu 43% neist eraldatakse tasuta. Tasuta ühikute eesmärk on eelkõige toetada neid sektoreid, kus esineb süsinikulekke risk, ehk olukordi, kus tootmine viiakse EL-ist välja ning heitkogused ei vähene, vaid tekivad mujal samas või isegi suuremas mahus. Selle vältimiseks antakse paiksetele käitistele ja lennundussektorile osa ühikuid tasuta, et vähendada survet tegevuse ümberpaigutamiseks. Kui ettevõtte tegelik heitkogus on võrdne või väiksem talle eraldatud tasuta ühikute hulgast, on ta süsteemis neutraalses positsioonis. Kui heide ületab tasuta ühikute mahu, tuleb puudujääv osa soetada turult. Samas on märkimisväärne hulk ettevõtteid, kes saavad tasuta ühikuid rohkem, võrreldes nende tekkiva heitkogusega. Hetkel lõpetati lennundussektoris tasuta ühikute eraldamine alates 2026. aastast, kuid paiksete käitiste puhul rakendub see süsteem jätkuvalt, aga tasuta ühikute eraldamise aluseid vaadatakse üle iga viie aasta järel. See toimub EL-is ühtse metoodika alusel. Arvutused põhinevad tootmismahul ja toodangu iseloomul. Mudelites võetakse võrdluse aluseks sektori 10% kõige tõhusamate ettevõtete andmed, mille alusel arvutatakse võrdlusalused teistele ettevõtetele tasuta eraldatavate ühikute hulga määramiseks. Käesoleval istungil arutatakse ettepanekut võrdlusaluste kohta.

Mart Maastik märkis, et saaks justkui öelda, et ettevõtetele, kes viitavad võimalusele oma tegevus EL-ist välja viia, nähakse ette toetusmeede. Samas need, kes jätkavad oma tegevust EL-is, peavad maksma ühikute eest.

Annika Varik sõnas, et valdkonnad, kus esineb kahtlus, et ettevõtete tegevus võidakse EL-ist välja viia, ei ole määratletud ettevõttepõhiselt, vaid valdkonnapõhiselt. See tähendab, et ühtsed võrdlusalused kehtivad kõigile sama valdkonna ettevõtetele üle EL-i.

Mart Maastik küsis, kas on analüüsitud, mis kasu on liikmesriigid ja laiemalt EL saanud HKS-ist.

Kerli Kiili ei osanud hetkel konkreetseid numbreid välja tuua. Eestis on olulisi investeeringuid tehtud hoonete energiatõhususe parandamiseks ja rahastatud on ka nt Rail Balticu rajamist. Seetõttu ei ole alust väita, et HKS ei oleks Eestile kasu toonud. Samuti on ettevõtted hinnanud HKS-i positiivselt. Samas on esitatud kriitikat süsteemi kulutõhususe kohta. Just sellest tulenevalt on ette nähtud tasuta ühikute mehhanism, mille eesmärk on toetada ettevõtteid keskkonnasäästlikemate lahenduste kasutuselevõtu üleminekul ja võimaldada neil teha vajalikke investeeringuid. Viimaste aastate kriiside kontekstis on siiski tekkinud vajadus süsteemi kohandada. EK on andnud mõista, et ühikute vähendamise tempo ei pruugi olla jätkusuutlik. Seetõttu on arutluse all nii arvutus- kui ka võrdlusaluste ülevaatamine.

Annika Varik lisas, et HKS-i sektor on kasvuhoonegaaside inventuuris eraldi vaatluse all ja andmed näitavad, et CO₂ heide on sektoris püsivalt vähenenud.

Mart Maastik märkis, et väites, et Rail Balticut on saanud tänu HKS-ile ehitada, siis sisuliselt tähendab see, et on loodud kunstlik maks, mida riik kogub HKS-i kaudu. Tegemist ei ole „väljastpoolt“ tekkiva rahaga, vaid mehhanismiga, mille kaudu kogutakse rahalisi vahendeid ettevõtetele.

Otsustati:

4.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti (poolt 5: Mario Kadastik, Reili Rand, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 2: Aleksei Jevgrafov, Mart Maastik; erapooletuid 0).

5. Konkurentsivõime eksperdikogu ülevaade 2026. a konkurentsivõime raporti vahearuandest

Konkurentsivõime eksperdikogu liikmed andsid ülevaate konkurentsivõime raporti vahearuandest (lisa). Tutvustati 2026. a konkurentsivõime raporti teemasid. Täpsemalt selgitati viimasel aastal toimunud Eesti ekspordi arenguid, turuosa ning hinna- ja kulukonkurentsi rahvusvahelises kontekstis. Samuti käsitleti elektriühenduste mõju mittejuhitava taastuvelektri optimaalsele mahule ja hinnale Eestis. Lisaks selgitati raporti koostamise edasist ajakava.

Kristina Šmigun-Vähi palus selgitada, miks on Eesti lähinaabritel läinud võrreldes Eestiga tootluse poole pealt paremini.

Mari Rell selgitas, et raportis on osavõrdlus Eesti, Läti ja Leedu vahel. Oluline on asjaolu, et nt Leedul on võrreldes Eestiga ekspordi vaates kaubanduspartnerite hulk teistsugune. Eestil on tugevalt esindatud Soome, Rootsi ja Norra. Aastatel 2023–2024 oli Põhjamaades nõudluse olukord kehv, mis selgelt mõjutas ka Eesti ekspordi. Läti mõjutas see ka, aga Lätis moodustab Põhjamaade osakaal kaubanduspartnerite hulgas väiksema osa.

Mart Maastik küsis, kas analüüsiti ka Eesti-Läti neljanda elektriühenduse potentsiaalset mõju. Reeglina kehtib asjaolu, et kui loodi Läti ühendus, kallinesid Eestis energiahinnad. Kui loodi Soome ühendus, siis hinnad odavnesid.

Kadri Männasoo vastas, et üldiselt käsitletakse Balti riikide regiooni ühe paketina. EstLink 3 ühendust peetakse hetkel transiidi võimaluseks. Üldiselt on nii, et kõik Balti turud on praktiliselt samasuguse elektri hinnaga enamikel tundidel.

Mario Kadastik sõnas, et ettekandes toodud välisühenduste mõju puudutav teine stsenaarium eeldab, et Soome elektri hind püsib madalal tasemel. Tegelikult on Soome EstLink 3 rajamise edasi lükanud just põhjusel, et soovitakse liitumine ajastada perioodi, mil riik ise liigub märkimisväärsesse elektridefitsiiti. Juba praegu on Soome olukord piiripealne ja hinnanguliselt ligikaudu 2035. aasta paiku tekib neil puudujääk, mille tulemusel on nad netotarbija positsioonil. Sellest tulenevalt on tõenäoline, et EstLink 3 valmimisel hakkab Eesti elektri hind olulisel määral kujundama Soome turg. See on loogiline, kuna liitutakse suurema süsteemiga, aga tõenäoliselt hind kasvab. EstLink 3 rajamise positiivseks mõjuks on laiem müügiturg tootjatele. Samas ei ole alust eeldada, et see suurendaks märkimisväärselt impordivõimalusi Soomest. M. Kadastik lisas, et ettekandes toodi välja, et EstLink3 vähendab oluliselt Eesti tipujaamade töökoormust. Juba praegused andmed näitavad, et jaanuaris ja veebruaris, mil Eesti defitsiit on suurim, on ka Soomes defitsiit. Kui Soome defitsiit prognoositult süveneb, hakkavad Eesti tipujaamad katma üha enam ka Soome puudujääki. See

avaldab tugevat hinnasurvet mõlemal pool piiri. Seega praeguses kontekstis ei too EstLink 3 hinnalangust. Oluline on, et valmivas raportis oleksid need aspektid adekvaatselt kajastatud. Samuti prognoosib nt Kliimaministeeriumi tellitud Taani uuring Soome puudujäägi kasvu alates 2035ndatest.

Kadri Männasoo lausus, et mudeli loogika sellest ei muutu ja võimalik on mittelineaarsuse faktoreid muuta. Samuti on koostatud stsenaarium, kus hind kerib aja jooksul ülespoole.

Marek Reinaas märkis, et Eesti ühendusi Soome ja Lätiga peaks tõenäoliselt vaatama komplektina. Seetõttu annaks üldpildile väärtust juurde Läti ühenduse arvestamine.

Kadri Männasoo lausus, et esimese ja teise stsenaariumi erinevus seisneb selles, et luues välisühendus Soomega, siis tõenäoliselt ei pea Eestis nii palju taastuenergia toetusi tõstma, kuna uue turu kaudu tekib taastuenergiaallikatele uut tarbimist. Soomega ühenduse loomisel hüpab taastuenergia toetamise vajaduses ei teki, samas tipukoormuse jaamade töötundide arv võib ikkagi langeda ja toetusvajadus tõusta. Mudel võtab arvesse (enamasti ilmastikust tingitud) hinnarežiimi, mil defitsiit Soomes toob kaasa kõrged hinnad ja ekspordi Soome.

Olavi Miller selgitas kaitsetööstuse rolli Eesti ekspordi ja lisandväärtuse mootorina. Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO) eesmärk on suurendada liikmesriikide kaitsekulud 5% SKP-st, mis tähendab suurt nõudluse kasvu kaitsetööstussektoris. Eesti võiks enda tehnoloogia teadlikkusega sektoris turgu võita.

Marek Reinaas sõnas, et kaitsetööstust puudutavat võiks komisjoni mõnel sügisesel istungil detailsemalt käsitleda. M. Reinaas palus selgitada Eesti kaitsetööstuses arendatava innovatsiooni poolt.

Olavi Miller selgitas, et Eesti innovatsioonitegevus keskendub valdavalt kõrge lisandväärtusega tehnoloogiatele, sh robotikale ja mehitamata süsteemidele. Nende tehnoloogiate täiendav väärtus seisneb nende mitmekülgses kasutatavuses: kuigi arendustegevus on hetkel suunatud peamiselt kaitsevaldkonnale, on sama tehnoloogia rakendatav ka tsiviilsektoris, nt seire- ja päästetöötödes. Eestil on valdkonnas kindlad tugevused. Tihedad koostöösuhted Ukrainaga annab Eestile võimaluse testida lahendusi Ukrainas. Tihedad suhted annavad eelise võrreldes riikidega, kes alles loovad sarnaseid partnerlussuhteid. Samas esineb ka kitsaskohti. Tuuakse välja protsessionistliku lähenemist Euroopas. Nt on Eesti ettevõtetel keeruline pääseda Saksamaa turule, kui ettevõtetel puudub Saksamaal strateegiline partner. Ühe võimaliku lahendusena võib käsitleda nt Saksamaa ettevõtete kaasamist arendusprojektidesse kaasinvestoritena. Lisaks võiks kaaluda riigi rolli laiendamist tellijast arendusprotsessis osalejaks. Riik võiks olla osanik uutes arendus-ettevõtetes. Sel juhul oleks riik motiveeritud aktiivselt arendustegevusse kaasuma, mis omakorda soodustaks kiiremat arendustsüklit. Praegune hankemudel, eriti nn vana Euroopa kontekstis, on ajamahukas – tellimisprotsess võib ise kesta kuni aasta. Selline ajaraam ei ole kiiresti arenevates tehnoloogiavaldkondades piisavalt efektiivne. Riigi osalus arendustes võimaldaks tellimis- ja arendustsüklit kiirendada.

Kristina Šmigun-Vähi märkis, et nt Ameerika Ühendriikides loob kaitsetööstus innovatsiooni, kus loodud arendusi võetakse teistes valdkondades üle. Tõenäoliselt mõjutab Eestis kontekstis välisinvesteeringute tegemist riigi geograafiline asukoht. Selle peaks enda kasuks pöörama.

Marek Reinaas küsis, kui palju mõjutab Eesti üldpilti see, et viimased aastad on tarbijahinnaindeksit ebakorrektselt arvutatud.

Mari Rell vastas, et Statistikaamet avaldab hetkel korrigeeritud metoodikat. Praktikas kujuneb aastakasvude näitajates korrektne pilt välja ligikaudu ühe aasta jooksul. Samal ajal avaldatakse ka analüütilist tarbijahinnaindeksit, mis on tagasiulatuvalt korrigeeritud. Ta ei osanud täpse protsendi kujul välja tuua, kui palju mõjutas aastatel 2021–2022 tehtud energiahinna korrigeerimine üldpilti. Tegemist ei ole siiski suure muutusega, mis oluliselt suurendaks majanduskasvu näitajaid. Küll aga korrigeerib see teataval määral kasvu dünaamikat. Lisaks on Statistikaametil kavas sügisel korrigeerida ka 2023. ja 2024. aasta majanduskasvu näitajaid. Tõenäoliselt parandab see mõnevõrra üldpilti, kuid üldine dünaamika jääb siiski samaks.

6. Info ja muud küsimused

6.1. Vabariigi Valitsuse algatatud energiaharta lepingu tõlgendamise ja kohaldamise kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu (921 SE) menetluslike otsuste langetamine

Otsustati:

6.1.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 17.06.2026 (poolt 5: Mario Kadastik, Reili Rand, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 3: Aleksei Jevgrafov, Rene Kokk, Tõnis Mölder; erapooletuid 0).

6.1.2. Teha ettepanek viia läbi eelnõu lõpphääletus (poolt 5: Mario Kadastik, Reili Rand, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 3: Aleksei Jevgrafov, Rene Kokk, Tõnis Mölder; erapooletuid 0).

(allkirjastatud digitaalselt)
Marek Reinaas
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kiia Väli
protokollija